

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ÚMRTNOST NA KARDIOVASKULÁRNÍ NEMOCI V ČR

Koncem 80. let minulého století patřilo Česko mezi země s nejvyšší kardiovaskulární mortalitou na světě. Od té doby do dneška došlo k obrovskému poklesu úmrtnosti, přesto stále existuje mnoho příležitostí k dalšímu pokroku, konstatují autoři článku ze Státního zdravotního ústavu, Přírodovědecké fakulty UK a jejich spolupracovníci z University College v Londýně.

Jako součást jejich 12leté studie ve východní Evropě (n = 8 449) bylo do roku 2015 v českém souboru zjištěno 494 úmrtí na kardiovaskulární nemoci (KVO) a byl zkoumán dopad vybraných kovariant jako vzdělání, kouření, vysokého krevního tlaku, hladin cholesterolu, diabetu, obezity, fyzické aktivity, nárazového pití většího množství alkoholu a jejich multifaktoriální účinky na kardiovaskulární mortalitu. Byly vypočteny hodnoty zdravotních rizik (HR) a populační atributivní frakce (PAF) ke kvantifikování dopadu těchto faktorů na KVO mortalitu.

Nejsilnější determinantou úmrtnosti na KVO se ukázalo vzdělání (základní oproti vysokoškolskému) – HR 2,77; PAF 50,5 %. Vzdělání se tedy podílelo na mortalitě z 50,5 %. Kardiovaskulární riziko bylo dvakrát vyšší u diabetiků ve srovnání s lidmi bez diabetu (HR 2,2; PAF

23,2 %) a diabetes se na mortalitě podílel z 23,2 %. Dalším signifikantním faktorem bylo kouření (kuřáci oproti nekuřákům HR 1,73; PAF 26,5 %) – kouření se tedy na mortalitě podílelo z 26,5 %. Fyzická inaktivita (neaktivní lidé oproti lidem s dostatečnou aktivitou) měla HR 1,29; PAF 22,9 %, tj. fyzická inaktivita se podílela na úmrtnosti z 22,9 %. Naproti tomu efekt obezity byl nízký a účinek vysokého krevního cholesterolu a pití alkoholu byl nesignifikantní.

Autoři uzavírají, že největší dopad na kardiovaskulární mortalitu mělo u české populace vzdělání. Více než 50 procentům úmrtí na tuto chorobu by se dalo předejít, kdyby celá populace měla nižší zdravotní riziko, jako mají vysokoškolsky vzdělaní. Zvýšení zdravotní gramotnosti na úseku KVO by také přineslo snížení nerovností ve zdraví způsobených rozdílnou vzdělaností.

Lustigová M, Dzúrová D, Pikehart H, Kubínová R, Bobák M. Cardiovascular health among the Czech population at the beginning of the 21st century: a 12-year follow-up study. J Epidemiol Community Health. 2018 May;72(5):442-8.

-jsv-